

Oponentní posudek

J. Olšovského: *Niternost a existence*. Úvod do Kierkegaardova myšlení, vydal Filip Tomáš – Akropolis, Praha, 2005

Dílo dánského filosofa S. Kierkegaard, které se stalo impulsem zrodu novodobého existencialismu, je předmětem autorova rozsáhlého rozboru. Autor k němu přistupuje s určitou strategií. Nejprve popisuje tři známá stadia dánského myslitele. Potom změní perspektivu svého výkladu a pokouší se osvětlit celek Kierkegaardova myšlení ve světle zvolených úhlů pohledu. Provádí rozbor jednotlivých pojmů, jakýchsi analytických nástrojů, jež se vyskytují v *celém* díle interpretovaného autora.

Recenze J. Olšovského je založena na rozsáhlé znalosti Kierkegaardova díla. Nejen to. Z poznámkového aparátu je zřejmé, že se autor seznámil s celou řadou interpretačních děl zahraničních. - dokladem sečtěllosti autora; za příklad. může sloužit 12. kapitola *Pojmy pohybu a skoku*, kde navazuje na řadu autorů

Čtenáři se tak dostává do ruky dílo, které napsal odborník, schopný předložit jemné distinkce kierkegaardovské terminologie, vyložit je osobitým vhledem a místy i neotřelým, tvůrčím jazykem. Recenzent oceňuje řadu zdařilých novotvarů, bohatost jazykových prostředků a celkovou jasnost výkladu. Čtenář se jeho zásluhou seznámí do značné hloubky s myšlenkovým zápasem této výjimečné postavy, podnes ovlivňující jednu větev filosofického (i theologického!) myšlení.

Pokud mám uvést i několik kritických připomínek, pak zmíním především to, že ve svém textu autor důsledně píše slovo *bůh* s malým počátečním písmenem. Naproti tomu, když cituje Kierkegaard, respektuje velké písmeno na začátku slova. To působí velmi rušivě zvláště tehdy, když se citát objeví bezprostředně *před* anebo *po* autorově textu. Nechci tuto skutečnost posuzovat s ohledem na pravidla českého pravopisu. Jde mi spíše o „estetickou“ stránku věci. Nelze ovšem odhlédnout ani od toho, že tento způsob může mást čtenáře. Dále autor při svých věcně zdařilých interpretacích se pohybuje v jakémsi spirálovitém pohybu, kdy tentýž problém, myšlenku či aspekt opakuje, sice jinými slovy, ale přece jen po mém soudu nadbytečně. Četba textu se tím stává značně náročná na soustředěnou pozornost. Replikace unavují, čtenáři ubývá „sil“ kterých by bylo potřebné využít k soustředění na nové pohledy. Občasný skluz do hovorové češtiny ve vysoce odborné studii působí rušivě. Stejně tak používání slovesných tvarů podstatných jmen (Např. *Při svém distancování se od* „, str.199). To je ovšem nemoc zachvacující všechna media se stále častějším průnikem i do krásné a odborné literatury.

Dost často odkazuje autor při svém výkladu na jiné autory, kteří předkládají odborné studie o Kierkegaardovi v moderních jazycích. Základní problém zůstává: Olšovský neinterpretuje K. na základě originálního textu v dánštině, využívá překladů především do němčiny a angličtiny. Zvláště filosofické spisy, u nichž mimořádně záleží na pojmové přesnosti vyvolávají otázku, zda je možné odhlédnout od původního jazyka. Autor se hájí v poznámce 1 na str.198, že je možno překládat z dobrých moderních převodů Kierkegaard do angličtiny a němčiny pro podobnost obou jazyků s dánštinou. Připouští však, že pro klíčové termíny je třeba „radit se i s dánštinou“ Stačí to?

Olšovský se ve své práci takřka pouští do kritické analýzy Kierkegaardova díla, ač jej jinak důkladně prošetřuje a ze všech stran osvětluje. Nevede rozhovor s Kierkegaardem, a ni s jeho oponenty a interprety. Jeho kniha nás důkladně uvádí do světa představ, myšlenek, důrazů interpretovaného autora. Kriticky se však s ním nevyrovnává.

Olšovského interpretace díla Kierkegaardova. nám ho zároveň přivábí a zároveň odvádí. Čist . formulace dánského myslitele o vztahu věčnosti a konečnosti, která je údělem hledající vášně toho, kdo se odvážil skoku, je zároveň přitažlivé – protože tušíme rozměr života, který nám

v Patočkově charakteristice našeho každodenní (potěšeníčko na den, potěšeníčko na noc) uniká – a zároveň odpudivá, protože se tak od každodenní skutečnosti odpoutává, že čtenář nemusí nahlédnout smysluplnost takového odpoutávání, Kierkegaardem tak zběsile doporučovaným. Ukáže na tuto smysluplnou souvislost, nyní aktivně odhalující možnosti našeho životaběhu interpretující autor? Tato otázka mne provázela po celou dobu četby jeho nenudného, jakkoli místy přehutného textu.

Navzdory těmto kritickým poznámkách, z nichž několik patří spíše do kategorie „Schönheitsfehler“, chci tuto pozoruhodnou knihu vřele doporučit. Je něčím více než úvodem do Kierkegaardova myšlení. Právem si proto zaslouží pozornost nejenom znalců jeho díla, nýbrž i širší čtenářské obce.

Práci doporučuji k obhajobě Ph.D.

Jakub S. Trojan, Praha 8. května 2007